

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

Joi 18 Decemb. st. v.
30 Decemb. st. n.

Va esi joi'a si duminec'a.

Redactiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 97.

ANUL XVI.

1880.

Pretul pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl.; pe 1/4
de anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Români'a 2 galbeni.

Aventuri literare.

(Urmare.)

IV.

Venim la partea cea mai interesantă și totu-odata cea mai grea.

Să arătăm cum ar fi voitu recensentul să aplicu eu mitologi'a în Negriada.

Recensentul începe și aici observările sale cu o erore capitală. În cântul al doile Traianu năreza cuprinderea Daciei. Fiindu că noi Români pe atunci nu existam și prin urmare nici mitologi'a noastră specifică românească; fiindu că Traianu eră imperatu romanu, ier nu domnu românesc: el nu putea vorbi în narațiunea sa decât despre deități și credințe romane, ier nu românesci. Prin urmare în totu cântul al doile, pe lângă mitologi'a dacia, nu se afla decât mitologia dacoromâna.

Recensentul nici chiar acesta n'a pututu observă. Dăce, că Vinerea ce vine în acestu cântu, este Vinerea cea din mitologi'a noastră românească. Dăca nu s'a nevoitu a petrunde spiritul generalu al cântului al doile, putea să véda singuru numai din versul

A Romei dulce mama se naltia sus la Joe

putea să véda, dăcu, că Vinerea ce întrevine aici, este mam'a lui Enea, protectoră Romanilor. Chiar de nu stă acésta anume espresu în Negriada, recensentul, care se laudă mai sus că a facutu studie complete de mitologi'a vechia, trebuia să scia acésta chiar din acea mitologia.

Indiciosul meu recensentu îmi impută, că de ce am facutu pe deul Istru să deé spad'a lui Traianu, căci, dupa dănsul, mai frumosu ar fi fost să fi pusu pe Marte să bine-cuvinte spad'a lui Traianu! Dăca Marte avea barba și peru lungu popescu séu cel puțin să ni-l putemu imagină à la Roma de adi, tunsu și rasu; dăca avea pe lângă cadefnița și patrafiru, pe clopotarul cu traist'a pentru colaci și „marginite”, ce mai scii, puneam pe Traianu să-l chame sé vîna cu „busuiocul” să-i boteze spad'a. În adevéru cel mai originalu tablou! Dar n'am scitutu că cruntul și sângerosu Marte pôte să se îmbrace și în pele de oia, vream să dăcu de popa; nu l'am aflatu năicari în vechi'a clasicitate cu busuiocul în mâna séu binecuvintandu, și dreptu aceea lasu acésta originalitate s'o aplice recensentul, în baladele sale traianide, ce ni le promite în recenziune.

Recensentul când ctesce în Negriada, că balaurul ce-a luat pe Cicala și-a adusu corôn'a lasând'o pe stâncă, ar fi al țerii ângeru, cum se esprima unul din

poporu, esclama: „Cum se nimeresce, ca și pumnul în ochiu. Ce jocaria, ce copilaria”.

Se vede, că recensentul nu scie un'a din cele mai vechi și mai lațite credințe ale poporului nostru: *credința în sierpi de casa*.

La vechii Romani fia-care familia, chiar fia-care persóna, fia-care poporu, țera, ținutu, locu, cetate, satu, societate s. a. avea *geniul* seu, ceea ce Români de adi dăcu ângeru. Cu deosebire la noi mai generală și mai bine pronunțată este credința, că fia-care casa are ângerul seu. În poporu existe o suma de spresuni în care pâna adi se vede aprôpe nealterata credința și cultul geniului. Așă noi dăcemu *omul slabu de ângeru*; *nu l'a lasatu ângerul séu sfântul*, se dăce când cineva a scapatu din unu mare pericolu, séu fiindu gat'a să faca o faptă rea, în ultimul momentu se reține. *Omul fara ângeru séu* care n'are ângeru se dăce și de omul reu, crudu și de omul nefericitu. *Cum te-a lasatu ângerul se faci asiă ceva*, în înjuraturi: *ângerul teu!* Sfântul teu! s. a.

În fine cine nu scie, că fia-care familia la Români, are *prașnicul* seu care se dă la anumita și în anu. Acésta se face atât pentru ângerul protectoru al casei, cât și pentru sufletele reposaților.

În țér'a Hațegului pâna adi poporul înainte de a mânca, dar mai vârtosu înainte d'a bé, vérsa puțin jos. Acésta este fără îndoie o reminiscința din vechiul cultu al Genielor, o așă numita libațiune.

Totu în valea Hațegului existe și credința în *Velv'a locului*. Adeca fia-care locu are *velv'a* lui. Cu deosebire am auzitu multu vorbindu despre *Velv'a locului* pe copiii cari âmbăla la vite, spunându că au vedutu în cutare vale, cutare perein, la cutare isvoru, în cutare tufișu s. a. Totu acolo când fulgera sér'a la orizonu, nu se dăce, că fulgera, fără se *batu velvele*. Întrebându odata pe unu betrânu vecinu al nostru cu numele Petru Dinisioniu, că de ce se batu *velvele*? Vor să-si iee moși'a un'a dela alt'a, dragul moșului, mi-a respunsu betrânul. Casele parasite sânt cu deosebire puse sub protecțiunea *Velvei*. Acolo s'aréta *velv'a* fôrte adese ori și adese ori alunga pe cei ce vor să le surpe. La satul nascerei mele eră în lunca o fabrica de zacharu parasite. Copiii și chiar și ômeni mari se apropiu de ea cu fiorile în spate, căci adese ori le esia *Velv'a* în cale. Fia-care comóra are *velv'a* sa, asemenea fia-care baia. *Valf'a băii* o aflămu și în Lesiconul de Buda.

Dăca vom consultă vechile inscripțiuni ale patriei noastre, vom remăné suprinsi de mulțimea inscripțiunilor facute în onôrea geniilor aici în patri'a noastră, care, durere, ne o cunôscemu atât de puțin. Ier în inscripțiunile descoperite pân'acum, înțelege ori cine, sânt

abia unu minium percentu din cele ce vor fi esistatu in fapta. In aceste inscriptiuni aflamu: Genius Canabensium, Genius Centuriae, Genius Collegii fabrorum, Genius Collegii Victoriae, Genius Commercii, Genius legionis, Genius Ordinis, Genius Pagi, Genius loci, si in fine de doue ori chiar si *Genius Daciarum*.*

Si in vechime si la noi, in credintia de adi a poporului, *geniul* se arata mai verutosu sub forma de serpe, si pentru aceea la noi serpele de casa este angerul casei.

Speru dara ca nu eu voi fi acela care se fiu comis o copilaria dandu locu in Negriada si la al „Terii angeru“.

(Va urma.)

Ar. Densusianu.

Amicul adevărului.

— *Novela englesa.* —

(Urmare.)

Liza remase uimita, si nu putea se ghicesca de fel, ca ore ce a facutu Viliam. In urma presupuse, ca de siguru el i-o fi declaratu amoru — in batjocura.

De aci dsora Robinson mai merse in vro cateva prevalii, in totu locul publicu fapta nerusinata a lui Viliam, si mai adauga si ce simtia ea pentru el.

Si, ce e dreptu, nici doue ore nu trecusera, si deja intraga parte de orasu era ocupata cu vestea, ca mintea lui Viliam — de dupa vorbele dsorei Robinson — nu-i la locu...

V.

Viliam in negustoria.

— Taci, ca-i bine; lucrul curge forte pomposu, — isi dicea Viliam dupa ce-l parasi dsora Robinson, — imi mai castigai unu neamicu, si inca pe camieria Elenei Lyle, pe care nici pentru tote bunetatile lumii — n'asu fi voitu s'o ofensezu. Ce bine, ca n'a auditu nimenea convorbirea noastra, caci — vorbindu adevurul — seu mar crede unu narodu, seu unu necalitu cu intentiuni rele. Dar ieta-me, ca incepu a crede, ca James totusi are dreptate. Mincun'a intru atata s'a inradecinat in noi, cat — deca n'avemu ocaziune se inselamu prin ea pe altii, nisuiemu ensiisi a rataci inca si atunci, cand n'avemu nici picu de usa spre acest'a. Mi-ar placé se fia trecute acele optu zile, caci precum se vede, intru atata me voiu incurca, incat nici vorba nu-i se me mai potu descalti. Da-l naibei adevurul! Dar cel pucin de mi-aru da pace omenii! Ei inse totu cu asa intrebări gingase me nepaciuiեսeu, incat eu nenorocitul — vrându nevrându — trebuie se pieru pentru adevurul, seu se-mi inselu amicul. Hei, hei! Inse haidamu mai departe! Adevurul trebuie se invinga!...

Cu acestu monologu ajunse Viliam la prevalia Black, Brown, White et comp., unde el se afla in serviciu.

Cum ajunse, il si intimpină in pragul usei unu din sefi sei.

— Dta vini astadi cam tardiatu, — i dise acel'a cam in gluma. — acest'a inse se nu-ti para infruntare, caci dta esti forte punctualu. A propos! Se te rogu ceva. Panur'a aceea de metasa trebuie pachetata bine. Dsora Lyle isi trunise in demineta acest'a aici camieria, si n'a rugatu, ca inca astadi se-i trimitemu stufe de alesu. Dta scii, ca astfel de stufe pretiose nu le in-

credemu fia-caruia. Asa dar ne-ai deoblega forte, deca ensuti dta ai merge cu pacul la Stealam.

— Cu cea mai mare bunavointia. — raspunse Viliam, simtindu-se forte usor de asta-data, ca pote da raspunsu esitu chiar din anim'a sa.

— Am cugetatu. Imi pare, ca nici dsora Lyle nu se va supera pe noi, pentru ca tocmă pe dta te tramiseramu. Caci e frumosu, deca omul pote fi de doue deci si cinci de ani, ca dta, si are asa barbuta frumoșica, asa peru crețiu ca al dtale. O, Dōmne, cat de iute imbetranesce omul! — suspina șeful scarpnându-si capul pleșugu. Nu-i asa, ca de acuma nici o fetisora frumoșica nu se va pute inamora de perul meu.

— Nu pre de, dle, — raspunse Viliam.

Dnul Brown, caci era ensusi el, membrul cel mai de frunte in compania, se nholba uritu la raspunsul lui Viliam; inse totusi ierasi incepu cu tonul seu amicalu:

— Inca mai am se-ti impartasescu ceva. Te rogu insociesce-me in odia vecina!

Ajunsa acolo, dl Brown incepu cu cea mai mare afabilitate astfel:

— Astadi, inainte de mediiadi plecu spre Scoția pentru neșcari cumperari. Inainte de a porni, am se-ti descoperi unu secretu mare, si importantu pentru dta. Mai de un'a-di, eu si ceialalti colegi ai mei, cinaramu vial intr'o ospetaria de rangul mijlociu; in firul convorbirilor nostre — fara veste — ajunseramu si la dta. Se vorbi despre diligenția si statornicia dtale, si de poporalitatea de care te bucuri din partea damelor. Pe seurtu, s'a constatat, ca dta esti forte folositoru pentru comerciul nostru; deci am otaritu unanimu se te primimu in compania.

— Dle Brown, eu... eu, — gangavi Viliam surprinsu si imbetatu de bucuria.

Totdeuna a speratu si credutu el. Viliam, ca cu vremea, prin diligenția si economia va deveni membru in compania; dar nici prin gandu nu-i trecu vrodata, ca acea aspiratiune se se realizeze asa curend si fara de nici unu capitalu, numai prin valoarea sa individuala.

Dl Brown plecă, iar Viliam isi ocupa locul indatinatu.

Veni o dama se cumpere ceva.

— Potu fi dara sigura, ca colorea acest'a va fi statornica si in spelatu? — intrebă dam'a de Viliam, esaminandu unu fel de materia.

— Ba, dsora, — raspunse linerul cu unu tonu ragusitu, — sciu de siguru, ca panur'a acest'a nu-i de spelatu.

— Dar in espositiunea din feresta se dice, ca se pote spela. Si de unde scii dta, ca nu-i de spelatu?

— Nu demultu o dama a mai cumperatu, tocmă din ast'a materia, si in spelatu si-a perdutu colorea.

— De ce puneti dar dvostre in espositiune cedula, ca „aceste sunt de spelatu“, deca nu e asa?

— O, dsora, forte bine sciu eu, ca n'ar trebui se punemu, inse...

— E bine, deca scii, de ce nu iai de acolo cedulele amagitorie?

— Ce fel!? — striga dl Black șeful, care audise monologul, — nici acum n'ati luat cedulele din feresta? Ia-le de acolo indata, dle Morris! Cu ce ve mai potu servi, dsora?

— Multamescu de atata de asta-data. Ocasional-minte pote ca dora me voiu mai rentorce, — raspunse dam'a esindu din prevalia.

Abia se departa ea, Black sari infuriatu spre Viliam, care tocmă se trudiă se ia cedulele.

(Va urma.)

* Die römischen Inschriften in Dacien de Ackner et Müller. Wien. 1865 nr. 433, 448, 89, 76, 225, 445, 450, 446, 884, 27, 444, 651, 799, 37 si 409.

C e e n o u ?

Comite supremu român. Aflăm, că guvernul va numi în curând în comitatul Carașu-Severin un comite supremu român. De și împarteșitorul nostru se crede bine informat, totuși publicăm scirea acésta cu tota rezervă.

Diet'a a ținutu la 24 l. c. o ședință scurtă, în care s'au promulgatu unele legi sancționate. Între altele și legea relativa la înrolare și la urcarea dărei de transport. Președintele consiliului a prezentatu totuodată proiectul de lege pentru organizarea poliției capitalei.

Secuii din Români'a, seu mai bine, acei secui din Români'a, cari au fugitu acolo din Transilvani'a, spre a nu fi înrolati în armat'a d'aici, au adressatu cătra dl primu-ministru Tisza o petițiune, cerându facultatea d'a se puté rentorce nepedepsiți în patri'a lor.

Fundațiunea Andronic, precum aflăm din „Tel. Rom.“ este amenințata de a fi atacata prin processu. O nepoța din Români'a a repausatului s'a simțita îndemnata d'a amenință cu anulare acele dispozițiuni ale testamentului, cari erau menite d'a face nemuritoru la români numele binefacatorului. Acea nepoța acuma petrece la Sibiu, și a invitatu la împacuire consistoriul, ceea ce înse acesta a respinsu.

Medalionul de aur, ce orașul Budapesta îl va darui miresei moștenitorului de tron Rudolf, va ave greutate 66 galbeni Modelul, facutu din cêra, e deja gata. Partea aversa a medalionului arêta portretele bine nimerite a moștenitorului de tron și al miresei sale principes'a Stefania; pe partea reversa se afla unu Geniu, care conține armele Ungariei și Belgiei, și pe aceste se afla inscripțiunile de dedicare.

Concertu românesc în Clușu. Societatea „Julia“ a studentilor români dela universitatea din Clușu a decisu în principiu a se ține în dulcele Craiunului și în acestu anu unu concertu în folosul ei. Spre acestu scopu a și alesu unu comitetu arangiatoru, în persoanele dlor: A. Popu med. V. P. Dulfu, A. Micu, A. Nicôra, R. Rosca, D. Ciuta, P. Germanu, N. Varareanu și A. Popu.

Bancnote noue de 10 fl. La 3 januarie se vor pune în circulațiune bancnote noue de câte 10 fl. Bancnotele cari se afla acuma în circulațiune se vor mai primi pâna la 30 septembrie 1881, dupa terminul acesta pâna la finea lui decembrie 1881 banc'a le va înșchimbă. Dupa 31 dec. 1881 bancnotele vechi nu vor mai avé valôre.

Despre comun'a Jaca în Biharia diuariele unguresci au scrisu cu bucuria, că românii de acolo s'au magiarisatu. Înse preotul reformatu de acolo vine și desințesce scirea acésta, dicându, că tocmai din contra, românii cari începusera a se magiarisá, se rentôrsera iêrasi la românismu. Ôre al cui este meritul?!

Magiarisarea numelor de familia nu înaintéza așa precum s'ar fi doritu în unele cercuri. Numai jidani și câțva germâni si-au magiarisatu numele, iêr dintre naționalități mai nimene, în special dintre români nimene. Caus'a acesteia, dupa opiniunea unora ar fi, că trebuie să se plătesca o tacsă de câte 5 fl. deci ca magiarisavea numelor să se pota realisá mai ușor. S'a pornitu în Budapesta o mișcare, care a produsu qilele trecute o adunare, în care s'a decisu a se face pasi pentru stergerea tacsii, și în casul cel mai reu d'a întreprinde colecta spre a ajutorá pe aceia, cari, din lips'a mijlocelor, nu potu plăti acea tacsă.

Din Blasfu priminu aceste șire: Relativu la no-

titiv'a „Familiei“ în privință a vieții sociale din Blasfu ve facu cunoscutu, că chiar adi (19 dec.) și teologii au cerutu să li se concêda ținerea unei ședințe publice. rezultatul cererii înse e foarte problematicu. Studentii dela gimnasiu se esercitêza în danșurile naționale. sub conducerea dlui profesor Unguru. Se pare, că va întră nițica viețta și în monotoni'a noastră posomorita“.

O mare nenorocire s'a întemplat la 13 l. c. în Maramureșu. La Verhovina lucrau mai multi taiatori de lemne, când de odata se porni unu viforu cumplitu care mână ne'u'a în jos de pe munti. O astfel de lavina îngrogă de odata 16 ômeni, cari lucrau în vale.

Și-a jucatu în cârti nevêst'a. Într'o societate de domni magiari în comitatul Neograd s'a beutu și s'a jucatu de cârtile. Dl Z. cătra deminêtia și-a perdutu nu numai banii, dar și ânelul și orologiul. Atunci, și-a pusu în jocu nevêst'a frumôsa, pe care o și perdù. Câștigatorul înca nu și-a capetatu câștigul, de și nevêst'a staruiesce la barbatu, ca acela să-si plătesca datorii'a de onôre.

Sciri scurte. *Versatul la Brasiovu* înca n'a încetatu: dela 11—18 dec. s'au bolnavitu 100 persoane, din cari 33 au muritu. — *La Turda* alegatorii români din muniiciplul Turda-Arieșu formara unu clubu, care ține întruniri de trei ori pe septemâna. — *Feciorii din armat'a comuna* dela anul nou vor capetá și dejunu, și anume supă, care va costá câte unu cruceru și unu patraru. — *La însuratôrea mostenitorului de tron Rudolf* mai multi condamnatu vor capetá grația. — *Proiectul de lege* relativu la casatori'a civila se va presintá dietei dupa feriile Craiunului. — *La Posion* doi adjuncti de negustoru, defraudându dela stapânul lor 1500 fl., s'au împușcatu: amândoi erau numai de 16 ani. — *In locu de balul din opera*, care nu se va ține, vienesii pacaliti vreu să arangeze alta festivitate cu ocaziunea nuntii moștenitorului de tron.

Sciri din Români'a. *Domnul și Dômn'a* au întrunitu joi la prândiu pe dnii președinti, vice-președinti și membrii biurourilor ambelor adunări legiuitôre, luându parte și câțva ministri și alte persoane în numeru de 40. — *Cutremuru de pamentu* s'a simțitu joi deminêtia la Bucuresci, ceea ce s'a repetitu și sâmbeta; în orașele Iasi, Constantia, Berlad și Galati asemenea s'a simțitu cutremurul, dar pe acolo a fost mai violentu. — *O femeia din Bucuresci*, Maria Ion, a nascutu trei copii, 2 baeti și 1 fêta, toti trei sânt în deplina sănătate. — *In urm'a atentatului* în contra dlui Ion Bratianu, ministerul de interne a primitu din tôta țêr'a, de pe la diferite autorități, precum și dela notorosi particulari, telegrame și adrese de felicitare la felicit'a scapare. — *Oficierilor inferiori*, precum cetimu în „Bin. Publ.“ li s'a datu facultatea de a purtá haine civile, ca și celor superiori; acésta facultate înse e supusa la cei d'ântâiu ôre-câror restricțiuni. — *Di Ar. Densusianu*, mutându-se din Brașov la Bucuresci, începù luni la universitate unu cursu din „Dreptul Ginților“, tratându în special principiul de naționalitate.

Cronic'a lunei.

Principes'a Dolgorucky, nou'a soția a țarului, nu este admisa în almanachul de Gotha, care cuprinde familiile de frunte ale Europei. Întrebata de acésta omisiune, redacțiunea a respunsu, că principes'a nu e din vechi'a familia Dolgorucky, ci din o familia de origine multu mai noua. Din caus'a acésta, firesce, e mare supărare la curtea din Petersburg.

Betrânul Emil de Girardin se retrage din aren'a politica și diuaristica a Franciei, în care dênșul a

servitu la vr'o 50 de ani. În timpul din urma el a fost deputatu la camera și directoru al diuariului „France”. El se va mută în Itali'a, și ajunsu deja de 78 ani, va petrece acolo restul ȳilelor sale, privindu numai ca unu membru al publiculu politic'a, la a c'arei conducere p'ân'acuma și el a luat parte.

Rocheport necontenitu injura pe Gambetta în diuariul seu intitulatu : „L'Intransigeant”, gratificându-l între altele cu epitetul de „miserabilu”. Într'unu articulu, Rocheport scrie aceste : „De ora-ce dl Gambetta nu p'ote s'ă fia primul granatiru al Franciei, e simplu cel mai de nimica omu al ei!”. Fanaticul de rea credinția injura mai grozavu pe Gambetta, decât cum atacase odinióra pe Napoleon III în diuariul seu de atunci „Lanterne”. Spre a caracterisá pe acestu omu, e de ajunsu a spune, c'á dupa înmorm'entarea soției lui Thiers, care fu petrecuta la locul eternu de vr'o 20,000 ómeni, a scrisu aceste cuvinte : „Astadi s'a înmorm'entatu soția neigatorului din 1871”. Scandalul produsu de Rocheport e atât de mare, încât deștepta indignațiune generala.

Cea mai noua moda dela Paris promite damelor o mulțime de articoli placuti. Creatorii modei au reeșitu s'ă inventeze pentru sezonul de i'erna unu fel de manta, care fu numita „manta rus'eca”, și merita a fi laudata, c'áci de și ajunge p'ána 'n glesne, totusi se alipesce frumosu de corp. Ac'esta manta se face mai ales din cachemir și din satin, garnisita cu primu. Pentru copile mici se gatescu niște mantile lungi, mai ales din peluche coloratu, și ac'esta de siguru va produce o reforma radicala în îmbracamintea pruncilor, și anume vestimintele acestora nu vor mai fi atât de scurte, ceea ce în timpu de i'erna este și periculosu. Între haute nouveauté i'erasi s'a ivitu br'aul Medicis, primitu înca mai de multu; acesta se face din stofele cele mai scumpe, și se garnis'ea cu dantele, brodaria, și se p'orta în serate și în baluri; la rochiile cele mai ușore de gaze și tulle se p'orta br'áne de metasa grea și de brocat. Este și mai interesantu, c'á toaletele de balu se facu cu garnisiri de peluche séu primu. În c'ât privesce colorea stofelor, în metasa se p'orta mai ales verdea închisa, mestecata bogat cu auru; între colorile de séra cea mai placuta este așá numit'a ros'a de Champagne: la toaletele de balu s'unt predominante colorile de argintu palidu și de lucire arginția. Ca decorare, afara de flori cari se aplica în buchete mari pe peptu, umere, mai ales fluturii scilpicioși se întrebuint'ea. În locu de manșile glačé lungi și cu nasturi mult, se p'orta manși filet colorate.

George Eliot, cea mai renumita romanciera englesa a timpulu nou, a încetatu din vi'etia ȳilele trecute. Ea s'a nascutu la 1820, și numele ei familiaru a fost Mary Anna Evans. Scrierea ei cea mai renumita este romanul „Adam Bede”, care s'a tradusu în multe limbe, afara de cea rom'ana, c'áci la noi nu se pré cump'era romanurile de tendinția mai seri'osa.

Turburările din Irlanda din ce în ce devinu mai amenințat'ore, și nu e mirare, c'áci aceste dat'ea de timpu îndelungatu. Cestiunea ac'esta e de natura politica și agraria; inse fára lupt'a politica între englesi și irlandesi, ea n'ar fi luat unu caracteru atât de acutu. Englesii, precum se sc'ie, la începutul acestui secolu au reeșitu s'ă desființeze cu totul autonomi'a Irlandei și s'ă supuna ț'era ac'est'a parlamentulu din Londra. Inse irlandesii, de și în privinția limbei au devenitu cu totul englesi, n'au încetatu s'ă lupte pentru restabilirea legislațiunii și guvernulu lor separat. Agi-

tațiunile acestei partide, cunoscuta sub numele de „home-rule” (guvernu de sine statatoru) trecura și pe terenul socialu și materialu. Cromwell cucerindu înainte cu dóue sute de ani Irlanda catolica, a confiscatu moșiile proprietarilor mari și le-a împartiú între fidelií sei protestanti. Astfel proprietarii de odinióra devenira cerșitori, și lucr'ea p'ána 'n diu'a de astadi în ar'enda f'ostele lor pam'enturi. Proprietarii protestanti au juratu a nu-si vinde nici odata la catolici moșiile lor; astfel t'ote moșiile din Irlanda se afla în posesiunea a dóue sute de mii de proprietari. Firesce c'á starea ac'esia e nesuportabila, și mai ales când anii s'unt rei, și arendasii nu potu plati, adeseori se 'nt'empla câte unu conflictu. Se pare înse c'á acuma turburările au ajunsu la culme, guvernul fu silitu a trimite trupe spre a potoli iritațiunea. Dar fi-va în stare?

Din scrierile lui Liszt, cari din limb'a francesu fure traduse în cea germ'ana de c'átra L. Raman, a aparutu și tomul al doile în Lipsi'a. Acestu tomu conține studii, și epistole din caletoria, din timpu dela 1834 p'ána la 1840. Studii se afla în tomul acesta șep-te, despre starea artistulu, despre music'a biseric'esa, apoi despre unele opere ale lui Mayerbeer, Schumann, Thalberg și Paganini. Scrisorile de caletoria, adressede lui Berlioz, George Sand și Heine, s'unt date din Itali'a, și, afara de cestiunile musicale, trat'ea momintele de frunte ale vi'etii literarie și sociale de atunce, și conținu multe detaiuri f'orte interesante.

Scandalu în camer'a americana. În camer'a deputaților a statelor unite americane în marti'a trecuta s'a desbatutu bilul fundaționalu. Cu asta ocaziune deputatul Mr. Weaver s'a înceraatu în disputa violenta cu deputatul Mr. Sparks. Weaver a numitu pe Sparks „mincinosu”, i'er cel din urma la r'endul seu a ȳisu celui d'ânt'au „porcu de c'áne, și facatoru de rele”. În urmarea acestor espectoratiuni, am'endoi isi desbracara rocurile și se pusera în pozițiune de lupta, inse amicii lor i împedecara. Scandalul fu grozavu. Luptatorii fure condusi din sala de c'átra amicii lor, și președintele încheiá ședint'ia.

De patru-spre-dece ori s'a maritatu o femeia germ'ana din America, numita Teresia Reinschneider. D'ens'a e numai de 29 ani, și fára s'ă se fi desparțitu de barbatii ei de mai nainte, s'a maritatu totu în altu orașu, inse în urma înșelaciunea ei fu descoperita și acuma se afla înaintea tribunalulu, care i va cere soc'ota de ac'esta placere d'a se marita.

Sciri straine. *Br. Calice*, ambasadorul Austro-Ungariei la Constantinopolu, a pr'ânđitu s'ambet'a trecuta la palatu. — *Principele Leon Ourousoff* a fost numitu ministru plenipotențiaru al Rusiei la Bucuresci. — *Anderverth*, membru al consiliulu confederațiunii elvețiane, și alesu președinte al aceleia pentru anul viitoru, s'a împușcatu la Bern în 25 dec. — *Municipiul Roma* a datu concesiune, ca în c'antirumul de acolo s'ă se faca unu stabilimentu pentru arderea cadavrelor. — *Ex imperat'és'a Eugenia* la începutul lui ianuarie se va mutá definitiv din Chislehurst pe nou'a sa moșia Farnborough-Hill. — *Dsiór'a Mongolfier* fiic'a aceleui Mongolfier, carele mai 'nt'au a facutu încercare cu balonul, a muritu ȳilele trecute la Paris.

Din caus'a serbatorilor, tipografi'a răm'ându încuiata dóue ȳile, numărul presinte a întârđiatu cu o ȳi.